

EUROOPAN
KOMISSIO

Strasbourg 17.4.2018
SWD(2018) 115 final

KOMISSION YKSIKÖIDEN VALMISTELUASIAKIRJA

TIIVISTELMÄ VAIKUTUSTEN ARVIOINNISTA

Oheisasiakirja

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviehdotus

säännöistä, joilla helpotetaan rahoitus- ja muiden tietojen käyttöä tiettyjen rikosten ennalta estämistä, paljastamista, tutkimista tai niihin liittyviä syytetoimia varten, ja neuvoston päätöksen 2000/642/YOS kumoamisesta

{COM(2018) 213 final} - {SWD(2018) 114 final}

Vaikutustenarvioinnin tiivistelmä
Vaikutustenarviointi rahoitus- ja muiden tietojen käytöstä tiettyjen rikosten ennalta estämistä, paljastamista, tutkimista tai rikoksiin liittyviä syytetoimia varten
A. Toimenpiteen tarve
Miksi toimenpide toteutetaan? Mihin ongelmaan puututaan?
Rikolliset ryhmät ja terroristit operoivat eri jäsenvaltioissa, ja niiden varat, pankkitilit mukaan lukien, sijaitsevat usein eri puolilla EU:ta tai sen ulkopuolella. Niiden rahoitustoiminnasta saattaa jäädä jälkiä toisiin jäsenvaltioihin, mikä voi olla ratkaisevan tärkeää tutkijoille. Hidas pääsy rahoitus- ja tilitietoihin tai sen puuttuminen haittaa rikollisesta toiminnasta syntyvien rahoitusvirtojen paljastumista. Rikoshyödyt voivat jäädä paljastumatta tai niitä ei voida jäädyttää. Lisäksi rahanpesun selvittelykeskukset kohtaavat esteitä keskinäisessä yhteistyössään sekä pääsyssä lainvalvontatietoihin, mikä on tärkeää, jotta ne voivat suorittaa neljännen rahanpesun vastaisen direktiivin EU 2015/849 mukaiset tehtävänsä.
Mitä toimenpiteellä on tarkoitus saada aikaan?
Aloitteella pyritään lisäämään turvallisuutta jäsenvaltioissa ja koko unionissa parantamalla niiden toimivaltaisten viranomaisten ja elinten pääsyä rahoitustietoihin, tilitiedot mukaan lukien, jotka vastaavat vakavien rikollisuuden muotojen ennalta estämisestä, tutkimisesta tai niihin liittyvistä syytetoimista. Näin parannetaan niiden valmiuksia suorittaa talousrikostutkintaa ja -analyyssejä sekä yhteistyötä. Lisäksi aloitteella pyritään edistämään rahanpesun selvittelykeskusten valmiuksia suorittaa neljännen rahanpesun vastaisen direktiivin mukaisia tehtäviään.
Mitä lisäarvoa saadaan toimenpiteen toteuttamisesta EU:n tasolla?
EU:n toiminta takaisi yhdenmukaisen lähestymistavan, jolla helpotettaisiin toimivaltaisten viranomaisten ja elinten pääsyä rahoitustietoihin vakavan rikollisuuden torjumiseksi sekä parannettaisiin rahanpesun selvittelykeskusten valmiuksia torjua rahanpesua, siihen liittyviä esirikoksia ja terrorismin rahoitusta. Näiden rikosten rajatylittävän ulottuvuuden vuoksi toimivaltaisten viranomaisten on tärkeää saada nopeasti tietoa heidän analyysijään ja tutkintaansa varten sekä tehdä tehokkaampaa ja vaikuttavampaa yhteistyötä sekä kansallisella että rajatylittävällä tasolla. Siksi tarvitaan EU-tason toimia, jotta voidaan sujuvoittaa viranomaisten välistä yhteistyötä ja mahdollistaa niille pääsy tietoihin ja niiden vaihto.
B. Ratkaisut
Mitä lainsäädännöllisiä ja muita toimenpidevaihtoehtoja on harkittu? Onko jokin vaihtoehto arvioitu parhaaksi? Miksi?

Yhtä muihin kuin lainsäädäntötoimiin perustuvaa vaihtoehtoa O ja 13:a lainsäädännöllistä vaihtoehtoa tarkasteltiin ja ne ryhmiteltiin seuraavasti:

- **Ryhmä A: "MIKSI"** toimivaltaisilla viranomaisilla olisi oltava pääsy rahoitustietoihin tai mahdollisuus vaihtaa niitä?

VAIHTOEHTO A.1: ainoastaan estääkseen ja torjuakseen rahanpesua, siihen liittyviä esirikoksia ja terrorismin rahoitusta.

VAIHTOEHTO A.2: ainoastaan SEUT-sopimuksen 83 artiklan 1 kohdassa esitettyjen "eurorikosten" tapauksissa.

VAIHTOEHTO A.3: Europol-asetuksen liitteessä I esitettyjen rikollisuuden muotojen tapauksissa.

- **Ryhmä B: "MITEN"** viranomaisilla olisi oltava pääsy rahoitustietoihin ja miten niitä pitäisi vaihtaa?

VAIHTOEHTO B.1: myöntämällä toimivaltaisille viranomaisille kansallisiin keskitettyihin pankkitilirekistereihin 1) suora pääsy **alavaihtoehdon B.1.a** mukaisesti tai 2) epäsuora pääsy **alavaihtoehdon B.1.b** mukaisesti.

VAIHTOEHTO B.2: myöntämällä toimivaltaisille viranomaisille kaikkiin muihin rahoitustietoihin 1) suora pääsy **alavaihtoehdon B.2.a** mukaisesti tai 2) pääsy rahanpesun selvittelykeskusten kautta **alavaihtoehdon B.2.b** mukaisesti.

VAIHTOEHTO B.3: esittämällä toimenpiteitä rahanpesun selvittelykeskusten välisestä tiedonvaihdosta ja rahanpesun selvittelykeskusten pääsystä toimivaltaisten viranomaisten hallussa oleviin tietoihin ja niiden vaihdosta 1) suoralla rahanpesun selvittelykeskusten välisellä yhteistyöllä **alavaihtoehdon B.3.a** mukaisesti tai 2) perustamalla keskitetty rahanpesun selvittelykeskus **alavaihtoehdon B.3.b** mukaisesti.

- **Ryhmä C: "KUKA"** – mihin viranomaisiin ehtoja sovelletaan?

VAIHTOEHTO C.1: viranomaisiin, jotka vastaavat rikosten ennalta estämisestä, tutkimisesta tai rikoksiin liittyvistä syytetoimista.

VAIHTOEHTO C.2: viranomaisiin vaihtoehdossa C.1 ja lisäksi 1) **alavaihtoehdossa C.2.a** varallisuuden takaisin hankinnasta vastaaviin toimistoihin, 2) **alavaihtoehdossa C.2.b** Europoliin, 3) **alavaihtoehdossa C.2.c** Euroopan petostentorjuntavirastoon (OLAF).

Toimivaltaisten viranomaisten pankkitilirekisterien tietoihin pääsyn osalta parhaaksi arvioitu vaihtoehto on yhdistelmä vaihtoehdoista **A.3, B.1.a, C.2.a** ja **C.2.b**.

Toimivaltaisten viranomaisten rahoitusta koskeviin lisätietoihin pääsyn osalta parhaaksi arvioitu vaihtoehto on yhdistelmä vaihtoehdoista **A.3, B.1.a, B.2.b** ja **C.2.b**.

Jotta voitaisiin **poistaa rahanpesun selvittelykeskusten välisen rajatylittävän yhteistyön esteitä ja niiden vaikeuksia tehdä yhteistyötä kansallisten lainvalvontaviranomaistensa kanssa**, parhaaksi arvioitu vaihtoehto on yhdistelmä vaihtoehdoista **A.1, B.2.b, B.3.a** ja **C.2.b**.

Mitkä toimijat kannattavat parhaaksi arvioitua vaihtoehtoa?

Sidosryhmät olivat yhtä mieltä siitä, että pääsillä keskitettyihin pankkitilirekistereihin parannettaisiin lainvalvontaan liittyvän tutkimuksen tehokkuutta ja välttyttäisiin kohdistamattomista pyynnöistä pankeille aiheutuvilta kuluilta ja hallinnolliselta rasitukselta. Suurin osa julkiseen kuulemiseen vastanneista suostuu myöntämään pääsyn toimivaltaisille viranomaisille sekä varallisuuden takaisin hankinnasta vastaaville toimistoille. Jäsenvaltiot sitoutuvat helpottamaan rahanpesun selvittelykeskusten välistä yhteistyötä sekä rahanpesun selvittelykeskusten ja toimivaltaisten viranomaisten välistä tiedonvaihtoa. Tuoreessa Eurobarometri-tutkimuksessa 92 prosenttia vastaajista oli yhtä mieltä siitä, että kansallisten viranomaisten olisi vaihdettava tietoja muiden EU:n jäsenvaltioiden viranomaisten kanssa rikollisuuden ja terrorismin estämiseksi ja torjumiseksi.

C. Parhaaksi arvioidun vaihtoehdon vaikutukset

Mitkä ovat parhaaksi arvioidun vaihtoehdon hyödyt (jos parhaaksi arvioitua vaihtoehtoa ei ole, päävaihtoehtojen hyödyt)?

Parhaaksi arvioidun vaihtoehdon odotetaan tarjoavan paremmat keinot turvallisuuden lisäämiseksi ja rikollisuuden torjumiseksi EU:ssa. Se mahdollistaisi nopeamman pääsyn selvästi määriteltyihin rahoitustietoihin ja vaikuttavamman ja tehokkaamman yhteistyön rahanpesun selvittelykeskusten ja toimivaltaisten viranomaisten välillä. Se parantaisi toimivaltaisten viranomaisten sekä varallisuuden takaisin hankinnasta vastaavien toimistojen ja Europolin mahdollisuutta saada tärkeitä rahoitustietoja nopeasti, mikä on ratkaisevan tärkeää talousrikostutkimuksessa. Parhaaksi arvioitu vaihtoehto parantaisi myös huomattavasti rahanpesun selvittelykeskusten valmiuksia tehdä rahoitusanalyysyjä rahanpesun ja terrorismin rahoituksen estämiseksi. Parhaaksi arvioitu vaihtoehto vähentäisi kohdistamattomien yleisten tietopyyntöjen lähettämiseen ja niihin vastaamiseen liittyviä kuluja ja hallinnollista rasitusta.

Mitkä ovat parhaaksi arvioidun vaihtoehdon kustannukset (jos parhaaksi arvioitua vaihtoehtoa ei ole, päävaihtoehtojen kustannukset)?

<p>Suoran pääsyn keskitettyihin pankkitilirekistereihin ja tiedonhakujärjestelmiin mahdollistavan parhaaksi arvioidun vaihtoehdon täytäntöönpanon kertaluonteisten kulujen arvioidaan olevan 5 000–30 000 euroa (kulut täytyy kertoa niiden viranomaisten määrällä, jotka liitettäisiin keskitettyihin pankkitilirekistereihin ja tiedonhakujärjestelmiin). Rahanpesun selvittelykeskusten kautta tapahtuvan rahoitustietoihin pääsyn kulut lankeavat pääosin rahanpesun selvittelykeskuksille.</p>
<p>Mitkä ovat vaikutukset yrityksiin, mukaan lukien pk- ja mikroyritykset?</p>
<p>Pankkialalle ei ole odotettavissa lisäkustannuksia. Sen sijaan tämä aloite toisi pankeille merkittäviä säästöjä, koska niiden ei tarvitsisi käsitellä toimivaltaisten viranomaisten esittämiä yleisiä tietopyyntöjä ja vastata niihin. Aloitteella ei odoteta olevan erityisiä vaikutuksia pk- ja mikroyrityksiin.</p>
<p>Kohdistuuko jäsenvaltioiden budjettiin ja julkishallintoon merkittäviä vaikutuksia?</p>
<p>Suoraan pääsyyn keskitettyihin pankkitilirekistereihin ja tiedonhakujärjestelmiin sekä rahoitustietoihin pääsyyn rahanpesun selvittelykeskusten kautta liittyvillä täytäntöönpanokuluilla on vaikutusta jäsenvaltioiden budjettiin ja julkishallintoon. Toimivaltaisten viranomaisten nykyisten hallinnollisten ja taloudellisten kulujen vähenemisen sekä rahanpesun selvittelykeskusten ja toimivaltaisten viranomaisten välisen yhteistyön tehostumisesta aiheutuvien säästöjen pitäisi kuitenkin tasoittaa kyseisiä kuluja.</p>
<p>Onko toimenpiteellä muita merkittäviä vaikutuksia?</p>
<p>Ehdotetut toimenpiteet vaikuttaisivat perusoikeuksiin. Puuttuminen henkilötietojen suojaan koskevaan oikeuteen minimoitaisiin, koska pääsy on rajoitettu ja myönnetään ainoastaan asiaankuuluville viranomaisille, millä varmistetaan oikeasuhteisuus. Suora pääsy myönnetään keskitettyihin pankkitilirekistereihin ja tiedonhakujärjestelmiin, koska ne sisältävät tietoa rajallisesti. Pääsy muuntotyypisiin rahoitustietoihin on mahdollista rahanpesun selvittelykeskusten kautta. Parhaaksi arvioidut vaihtoehdot eivät ylitä sitä, mikä on tarpeen tavoitteiden saavuttamiseksi. Niiden arvioidaan olevan lievempiä unionin tason lainsäädäntövälineitä unionin tuomioistuimen asettamien vaatimusten mukaisesti. Tulevalla säädösehdotuksella ei olisi vaikutuksia menettelytakeisiin, joista on säädetty kansallisessa lainsäädännössä, ja se tarjoaisi tiukat suojatakeet, jotka lieventäisivät entisestään perusoikeuksiin mahdollisesti kohdistuvia epäsuotuisia vaikutuksia.</p>
<p style="text-align: center;">D. Seuranta</p>
<p>Milloin asiaa tarkastellaan uudelleen?</p>
<p>Komissio seuraa ehdotettujen säädösten tehokasta täytäntöönpanoa ja arvioi jäsenvaltioiden ja sidosryhmien kuulemisten perusteella niiden saavutuksia vertaamalla niitä tavoitteisiin ja ratkaisua vaativia ongelmia kolmen vuoden kuluessa ehdotettujen toimenpiteiden hyväksymisestä.</p>